

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Кафедра філософії та теорії права

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан юридичного факультету

проф. Пацурківський П.С.
29 серпня 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ ПРАВА»

Освітній рівень: БАКАЛАВР.

Галузь знань: 08 Право.

Спеціальність: 081 Право.

Факультет: Юридичний.

**Чернівці
2016 рік**

Робоча програма дисципліни «Теорія права» для студентів I курсу денної і заочної форм навчання, за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство», складена на основі навчальної програми дисципліни.

Розробники:

- доктор юридичних наук, доцент *Заморська Любов Ігорівна*;
- кандидат юридичних наук, доцент *Карвацька Світлана Богданівна*.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії та теорії права Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича. Протокол № 1 від 29 серпня 2016 року.

Завідувач кафедри
філософії та теорії права _____ проф. **Никифорак М.В.**

29 серпня 2016 року

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича за галуззю знань «Право», Протокол № 1 від 29 серпня 2016 року.

.

Голова
науково-методичної комісії _____ доц. **Савчук С.В.**

29 серпня 2016 року

©Заморська Л. І., 2016 рік
©Карвацька С. Б., 2016 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 8	Галузь знань Право - 0304 <small>(шифр і назва)</small>	Нормативна	
	Напрямок підготовки Правознавство – 6.030401 <small>(шифр і назва)</small>		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): «Право»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ <small>(назва)</small>		Семестр	
Загальна кількість годин - 240		1-й семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 8 самостійної роботи студента – 8	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		60 год.	24 год.
		Практичні, семінарські	
		60 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
120 год.	214 год.		
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/3

для заочної форми навчання – 1/15

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою «Теорії права» як навчальної дисципліни є висвітлення основоположних, найбільш суттєвих проблем права, принципів висновків про розвиток правової дійсності. Теорія права як навчальна дисципліна покликана формувати висококваліфікованих спеціалістів в галузі права, які володітимуть глибокими знаннями виникнення розвитку і функціонування права; будуть професійно підготовлені до умов сучасного суспільно-економічного розвитку, вимог ринкової економіки, здатних активно працювати в установах, підприємствах, державних органах та міжнародних організаціях, а також формування у них уявлень про особливості існування правової реальності в її різноманітних проявах (правових нормативах, правовій свідомості, правовій поведінці), формування системи правових понять і основних концепцій існування права і держави, закріплення ціннісних установок, заснованих на використанні теоретичного осмислення функціонування правових реалій..

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- 1) визначення загальних, специфічних об'єктивних закономірностей розвитку правової дійсності, форм і способів впливу права на людину, що дозволить зрозуміти природу правових явищ і їх роль у розвитку людської цивілізації;
- 2) розгляд у курсі базових правових понять, що є вихідними логічними засадами для галузевих юридичних наук та спеціальних правових дисциплін, ступінь засвоєння яких істотно вплине на подальше вивчення інших юридичних наук;
- 3) вивчення природи і закономірностей розвитку правової сфери життя суспільства в рамках системного підходу, в якому теорія права виступає як фундамент юридичного світогляду, мислення і культури майбутніх спеціалістів-правознавців.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати: загальні закономірності розвитку, буття і функціонування правових явищ; поняття та соціальне призначення держави; елементи форми структуру системи права і системи законодавства; поняття і стадії правотворчості, правового регулювання, реалізації та тлумачення права, структуру правовідносин; види правопорушень та підстави юридичної відповідальності.
вміти: застосовувати поняттєво-категоріальний апарат теорії права; визначати сутність основних теорій походження права; розкрити сутність та призначення права; визначити структуру норми права, системи права та системи законодавства; застосовувати основні засоби та способи законодавчої техніки; дати характеристику основних видів суб'єктів та об'єктів правовідносин; визначити мету та принципи юридичної відповідальності.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вчення про право

Тема 1. Теорія права як наука та навчальна дисципліна

Предмет теорії права. Функції теорії права. Теорія права як навчальна дисципліна. Теорія права в системі юридичних наук.

Поняття та зміст методології теорії права : основні підходи, методи, принципи, концепції та парадигми.

Тема 2. Праворозуміння

Поняття праворозуміння. Типи праворозуміння. Природно-правовий тип праворозуміння. Юридичний позитивізм як тип праворозуміння. Соціологічний тип праворозуміння. Психологічний тип праворозуміння.

Тема 3. Поняття права

Поняття права. Ознаки права. Соціальні ознаки права. Юридичні ознаки права. Сутність і соціальне призначення права. Зміст права. Цінність права.

Тема 4. Право у системі соціальних норм

Поняття та ознаки соціальних норм. Функції та види соціальних норм. Єдність та відмінність права та моралі. Право і політичні норми. Право і релігійні норми. Місце норм права в системі соціальних норм.

Тема 5. Принципи права

Поняття та ознаки принципів права. Загальні принципи права. Галузеві та міжгалузеві принципи права. Принципи правових інститутів.

Тема 6. Функції права

Поняття функції права. Ознаки функцій права. Система функцій права. Загально-соціальні функції права. Спеціально-юридичні функції права.

Тема 7. Поняття та ознаки джерел права

Поняття джерела (форми) права. Види джерел права. Правовий звичай. Правовий прецедент. Нормативно-правовий договір. Нормативно-правовий акт. Конституція як нормативно-правовий акт вищої юридичної сили. Закон: поняття, види. Підзаконні нормативно-правові акти. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі, за колом осіб.

Тема 8. Загальна характеристика основних джерел права

Поняття та види джерел українського права. Конституція України як основне джерело права України. Закони України. Підзаконні нормативно-правові акти органів державної влади в Україні.

Тема 9. Поняття та ознаки правових актів

Поняття та природа правового акту. Ознаки правових актів. Класифікація правових актів. Дія правових актів.

Тема 10. Дія нормативно-правових актів в часі, просторі і за колом осіб.

Поняття сфери дії нормативно-правових актів. Дія нормативно-правових актів в часі. Дія нормативно-правових актів в просторі. Дія нормативно-правових актів за колом осіб.

Тема 11. Норма права та її структура

Поняття норми права. Ознаки норми права. Види норм права. Спеціалізовані норми права: природа, особливості та значення в правовому регулюванні. Поняття та загальна характеристика структури норми права. Гіпотеза в структурі норми права. Диспозиція в структурі норми права. Санкція в структурі правової норми.

Тема 12. Система права

Правова система як сукупність правових явищ. Поняття системи права. Предмет і метод правового регулювання. Публічне і приватне право. Галузь, підгалузь, інститут права як елементи системи права. Характеристика основних галузей права. Комплексні галузі права.

Тема 13. Система законодавства

Поняття та ознаки системи законодавства. Структура системи законодавства. Співвідношення системи права і системи законодавства.

Систематизація законодавства: поняття, значення. Облік нормативно-правових актів. Інкорпорація законодавства. Консолідація законодавства. Кодифікація законодавства.

Тема 14. Правова система

Правова система як об'єкт порівняльного правознавства: поняття, структура, функції.

Тема 15. Класифікація правових систем

Типологія правових систем світу. Романо-германський тип правової системи. Англо-американський тип правової системи. Релігійно-традиційний тип правової системи.

Поняття і соціально-юридична природа української правової системи. Структура української правової системи та її місце у правовій цивілізації.

Модуль 2. Реалізація права

Тема 16. Правове регулювання

Поняття правового регулювання. Правове регулювання та правовий вплив. Сфера, основні напрямки та межі правового регулювання. Способи, методи, типи, види правового регулювання. Правовий режим. Загальна характеристика та структура механізму правового регулювання.

Тема 17. Правотворчість та законотворчість

Правоутворення, правотворчість, законотворчість, нормотворчість: поняття і співвідношення. Функції правотворчості. Принципи правотворчості. Види правотворчості. Стадії правотворчого процесу.

Поняття законотворчості. Стадії законотворчого процесу.

Тема 19. Правові відносини

Поняття правовідносин. Ознаки правовідносин. Класифікація правовідносин. Поняття та ознаки правосуб'єктності. Види суб'єктів правовідносин. Об'єкти правовідносин: поняття і види. Зміст правовідносин: суб'єктивне право і юридичний обов'язок. Юридичні факти та їх класифікація. Поняття фактичного складу.

Тема 10. Правова свідомість

Правосвідомість: поняття, структура, види. Функції правосвідомості. Деформації правосвідомості: правовий нігілізм, правовий ідеалізм, правовий інфантилізм. Правовий світогляд. Правовий менталітет.

Деформації правосвідомості.

Тема 20. Правова культура

Правова культура: поняття, ознаки, структура. Види правової культури. Функції правової культури. Правова культура суспільства. Загальнолюдське і національне у правовій культурі.

Тема 21. Поняття та форми реалізації права

Поняття реалізації права. Форми реалізації права. Прогалини у праві: поняття та способи їх усунення і подолання. Правові колізії. Способи подолання правових колізій. Застосування права як особлива форма реалізації права. Акти застосування права: поняття, ознаки, види.

Тема 22. Правозастосовчий процес

Поняття та ознаки правозастосовного процесу. Стадії застосування права: характеристика та аналіз.

Тема 23. Юридична техніка

Поняття юридичної техніки. Функції юридичної техніки. Види юридичної техніки. Структура юридичної техніки. Законодавча техніка: поняття та види.

Юридична мова. Термінологія юридичної мови. Структура юридичної мови.

Тема 24. Тлумачення права

Поняття та значення тлумачення (інтерпретації) норм права. Способи тлумачення норм права.

Результати тлумачення.

Тема 25. Види тлумачення

Тлумачення – зясування. Тлумачення – роз'яснення. Офіційне та неофіційне тлумачення.

Тема 26. Правова та правомірна поведінка

Поняття правової поведінки. Поняття правомірної поведінки. Характеристика правомірної поведінки. Класифікація правомірної поведінки.

Поняття, зміст, законності. Основні принципи і гарантії законності. Поняття, основні риси правопорядку. Основні шляхи зміцнення законності і правопорядку.

Тема 27. Правопорушення

Поняття правопорушень. Ознаки правопорушень. Склад правопорушення. Суб'єкти правопорушень. Об'єкти правопорушень. Об'єктивна сторона правопорушення. Суб'єктивна сторона правопорушення. Поняття та форми вини. Види правопорушень. Соціальні причини правопорушень.

Тема 28. Юридична відповідальність

Поняття юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Позитивна і негативна юридична відповідальність. Ознаки юридичної відповідальності. Підстави та цілі юридичної відповідальності.

Тема 29. Види юридичної відповідальності

Поняття та ознаки класифікації юридичної відповідальності. Галузева юридична відповідальність. Загальна характеристика основних видів юридичної відповідальності.

Тема 30. Юридичний процес

Поняття юридичного процесу. Зміст юридичного процесу. Правові процедури і судові процеси. Стадії юридичного процесу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
го		л	с	лаб	інд	с.р.		го	л	с	лаб	інд
1	2	3	4	8	8	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Вчення про право												
Тема 1. Теорія права як наука і навчальна дисципліна	4	2	2	–	–	4	2	1	1	–	–	7
Тема 2. Праворозуміння	4	2	2	–	–	4	1	1	–	–	–	6
Тема 3. Поняття права	4	2	2	–	–	4	1	1	–	–	–	7
Тема 4. Право у системі соціальних норм	4	2	2	–	–	4	–	–	–	–	–	8
Тема 5. Принципи права	4	2	2	–	–	4	1	1	–	–	–	8
Тема 6. Функції права	4	2	2	–	–	4	1	1	–	–	–	6
Тема 7. Поняття та ознаки джерел права	4	2	2	–	–	4	1	1	–	–	–	8
Тема 8. Загальна характеристика основних джерел права	4	2	2	–	–	4	1	1	–	–	–	7
Тема 9. Правові акти	4	2	2	–	–	4	1	1	–	–	–	8
Тема 10. Дія нормативно-правових актів в часі, просторі та за колом осіб	4	2	2	–	–	4	1	1	–	–	–	6
Тема 11. Норма права : поняття та класифікація	4	2	2	–	–	4	1	1	–	–	–	7
Тема 12. Система права	4	2	2	–	–	4	1	1	–	–	–	7
Тема 13. Система законодавства	4	2	2	–	–	–	1	1	–	–	–	8
Тема 14. Правова система	4	2	2	–	–	4	–	–	–	–	–	7
Тема 15. Правова система України	4	2	2	–	–	4	–	–	–	–	–	7
Усього годин за I модуль	120	30	30	–	–	60	120	12	1	–	–	107
Модуль 2. Реалізація права												
Тема 16. Правове регулювання	4	2	2	–	–	4	1	1	–	–	–	7
Тема 17. Правотворчість і законотворчість	4	2	2	–	–	4	–	–	–	–	–	7
Тема 18. Правові відносини	4	2	2	–	–	6	1	1	–	–	–	7

Тема 19. Правова свідомість	4	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	7
Тема 20. Правова культура	4	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	7
Тема 21.. Поняття та форми реалізації права	4	2	2	-	-	4	1	1	-	-	-	7
Тема 22. Правозастосовчий процес : поняття та зміст	4	2	2	-	-	4	1	1	-	-	-	8
Тема 23. Юридична техніка	4	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	7
Тема 24. Тлумачення права	4	2	2	-	-	4	1	1	-	-	-	8
Тема 25. Види тлумачення	4	2	2	-	-	4	1	1	-	-	-	7
Тема 26. Правова та правомірна поведінка	4	2	2	-	-	4	1	-	1	-	-	7
Тема 27. Правопорушення	4	2	2	-	-	4	1	1	-	-	-	7
Тема 28. Юридична відповідальність	4	2	2	-	-	4	1	1	-	-	-	7
Тема 29. Види юридичної відповідальності	2	2	-	-	-	4	1	1	-	-	-	7
Тема 30. Юридичний процес	3	1	2	-	-	4	1	1	-	-	-	7
Усього годин за II модуль	120	30	30	-	-	60	120	12	1	-	-	107
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	240	60	60	-	-	105	240	24	2	-	-	214

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологія теорії права	2
2	Теорія «живого права» Є.Ерліха	2
3	Посткласичне праворозуміння	2
4	Загальносоціальне право	2
5	Цінність права	2
6	Право і мораль	2
7	Принцип верховенства права	2
8	Форми реалізації функцій права	2
9	Конституція України як джерело українського права	2
10	Закон як нормативно-правовий акт	2
11	Структура правової норми	2
12	Види правових норм	2
13	Приватне і публічне право	2
14	Систематизація законодавства	2
15	Романо-германська правова сім'я	2
16	Правова система України	2
17	Індивідуальне правове регулювання	2
18	Стадії законотворчого процесу	2
19	Юридичні факти	2
20	Деформації правосвідомості	2
21	Правова культура особи	2
22	Правозастосовчі акти	2
23	Аналогія права й аналогія закону	2
24	Юридичне письмо	2
25	Судові акти як особливий різновид правових актів.	2
26	Види інтерпретаційної діяльності у праві	2
27	Правопорядок	2
28	Склад правопорушення	2
29	Принципи юридичної відповідальності	2
30	Стадії юридичного процесу	2

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	-

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	-

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття та зміст методології теорії права	6
2	Поняття та типи праворозуміння	6
3	Природно-правовий тип праворозуміння	6
4	Юридичний позитивізм як тип праворозуміння	6
8	Соціологічний тип праворозуміння	6
8	Сучасні теорії розуміння права	6
7	Посткласичне праворозуміння	6
8	Юридичні ознаки права	6
9	Сутність і соціальне призначення права	6
10	Зміст та цінність права	6
11	Поняття та види джерел українського права	6
12	Типологія правових систем світу	6
13	Правовий режим	6
14	Деформації правосвідомості: правовий нігілізм, правовий ідеалізм, правовий інфантилізм	6
15	Правове виховання, поняття, функції, методи	6
16	Правові колізії та способи подолання правових колізій	6
17	Юридична мова	6
18	Основні шляхи зміцнення законності і правопорядку	6
19	Підстави та цілі юридичної відповідальності	6
20	Поняття та зміст юридичного процесу	6
	Разом	120

8. Індивідуальні завдання

1. Загальна теорія юридичної відповідальності і відповідальність галузевих юридичних наук.
2. Законодавчий процес як різновид правотворчості.
3. Юридичні колізії та конфлікти.
4. Елементи структури норми права та механізм їх дії.
5. Нормативність сучасного права.
6. Формальна визначеність права.
7. Соціальне призначення права.
8. Право і релігійні норми.
9. Соціальне призначення і сутність права.
10. Системність права як його властивість.
11. Роль права в утвердженні ринкових відносин.
12. Порівняльна характеристика сучасних правових систем.
13. Сутність законодавства і поняття законодавчої техніки.
14. Дія нормативних актів у часі, просторі і за колом осіб.
15. Поняття і види систематизації законодавства.
16. Система права і система законодавства: співвідношення і взаємозв'язок.
17. Динаміка співвідношення публічного і приватного права.
18. Джерела (форми права).
19. Правотворчий (законодавчий) етап і його стадії.
20. Прогалини в законодавстві. Застосування права за аналогією.
21. Юридична відповідальність: поняття, цілі, принципи, види, підстави, порядок накладання.
22. Гарантії законності.
23. Застосування права – найважливіша форма реалізації правових норм.
24. Поняття і способи тлумачення права.
25. Юридична практика в правовій системі суспільства.
26. Правосвідомість: поняття, структура, функції.
27. Правовий вплив і правове регулювання.
28. Стимули та обмеження в праві.
29. Правопорядок: поняття, риси, функції, принципи.
30. Юридична відповідальність: поняття, види, принципи.

9. Методи навчання

1. Пояснювально-ілюстративний метод.
2. Репродуктивний метод.
3. Метод проблемного викладення.
4. Частково-пошуковий, або евристичний метод.
5. Дослідницький метод.

10. Методи контролю

Основні методи контролю знань, умінь і навичок студентів, які використовуються в процесі вивчення дисципліни, є усна, письмова та тестова перевірка знань.

Основними формами контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу є:

- усні опитування;
- фронтальні опитування;
- самостійні роботи;
- тестові завдання;
- реферативні доповіді;
- підсумкові контрольні роботи;
- іспит.

Студент вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом, не має невідпрацьованих занять з пропущених тем.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Початне тестування та самостійна робота		
Змістовий модуль 1		
Т 1	Методологія теорії права	2
Т 2	Теорія «живого права» Є. Ерліха	2
Т 3	Посткласичне праворозуміння	2
Т 4	Загальносоціальне право	2
Т 5	Цінність права	2
Т 6	Право і мораль	2
Т 7	Принцип верховенства права	2
Т 8	Форми реалізації функцій права	2
Т 9	Конституція України як джерело українського права	2
Т 10	Закон як нормативно-правовий акт	2
Т 11	Структура правової норми	2
Т. 12	Види правових норм	2
Т 13	Приватне і публічне право	2
Т 14	Систематизація законодавства	1
Т 15	Романо-германська правова сім'я	2
Т 16	Правова система України	1

		Поточне тестування та самостійна робота	
		Змістовий модуль 2	
		Після м- ковий тест (екзам ен)	Су- ма
Т 17	Індивідуальне правове регулювання		
Т 18	Стадії законотворчого процесу		
Т 19	Юридичні факти		
Т 20	Деформації правосвідомості		
Т 21	Загальнолюдське та національне у правовій культурі		
Т 22	Правозастосовчі акти		
Т 23	Аналогія права й аналогія закону		
Т 24	Юридичне письмо		
Т 25	Види інтерпретаційної діяльності		
Т 26	Способи тлумачення правових норм		
Т 27	Правопорядок		
Т 28	Склад правопорушення		
Т 29	Принципи юридичної відповідальності		
Т 30	Стадії юридичного процесу		
		60	
			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
50-68	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ПРАВА»
Тема 1. МЕТОДОЛОГІЯ ТЕОРІЇ ПРАВА (2 год.)

1. Методологія у пізнанні права.
2. Загальні підходи до дослідження права..
3. Загальнонаукові методи пізнання права.
4. Спеціальні та власні методи теорії права.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред.О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 15-25.
2. **Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М.** Загальна теорія держави та права. Підручник. – Львів : «Новий світ – 2000», 2011. – 7-18.
3. **Загальна** теорія держави і права: За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 25-35.
4. **Шестопалова Л.** **Загальна теорія права і держави** / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 11-20.
5. **Балинська О.М.** Проблеми теорії держави і права: навч. Посібник / О.М.Балинська, Т.З.Герасимів.– Львів:Вид-во ЛьвДУВС, 2010.–С. 7– 14

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Керимов Д.А. Методологія права: Предмет, функції, проблеми філософії права.– М., 2008.– 521 с.
2. Оборотов Ю.М. Філософія права і методологія юриспруденції //Проблеми філософії права.– Т.1.– 2004.– С.42-50.
3. Познер Р.А. Проблеми юриспруденції / Р.А.Познер; Пер. З англ.– Х.: Акта, 2004.– 488 с.
4. Постклассическая теория права. Монография .– Спб.: Издательский дом «Алеф-Пресс», 2012.– С.130–135, 211–236.
5. Твайнинг У. Общая теория права // Российский ежегодник теории права .– Спб.– 2010.– № 3.– 235-240.
6. Хайек Ф. Право, законодательство и свобода.(Перевод с англ.) .– М.,2006.–С.45, с. 462.
7. Петрова Л.В. Методологія права / Л.В.Петрова.–Х., 2004.–404 с.
8. Козюбра М. Співвідношення філософії і загальної теорії права: Історія і сучасність // Філософія права і загальна теорія права .–2012.–С.107–115.
9. Честнов І., Івіна М. Методологія історико–правової науки в ситуації пост класики // Філософія права і загальна теорія права .–2012.–С.115

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 2. ЄВГЕН ЕРЛІХ – ЗАСНОВНИК «ЖИВОГО ПРАВА» (2 год.)

1. Формування концепції «живого права» Є.Ерліха.
2. Концепція «живого права» Є.Ерліха та проблема правопізнання.
3. Процесуальна природа «живого права» Є.Ерліха.
4. «Живе право» Є.Ерліха і правосуддя в Україні.
5. Сучасні інтерпретації «живого права».

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Пацурківський П.С., Гаврилюк Р.О. Чому Євген Ерліх «мовчазно відмовився» від класичних критеріїв науковості правопізнання? // Ерліхівський збірник. Юридичний факультет Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Випуск 6. – Чернівці: Чернівецький нац.ун-т, 2012 – С. 135-139
2. Черновський О.К. Федіна А.В. Вплив концепції «живого права» Є. Ерліха на здійснення правосуддя в Україні. – С. 140-142
3. Данилюк М.І. Докрина «суддівського права» Є. Ерліха. – С. 143-146.
4. Бутирський А.А. Реалізація принципу «живого права» у суддівській діяльності. – С. 147-148.
5. Антонов М.В. Социолого-правовая концепция Ойгена Эрлиха в контексте современных дебатов о паавовом плюоализме. – С. 8-13
6. Гаврилюк Р. О. Емпириокритицизм как формула правопознания Евгения Эрлиха. – С. 14-32
7. Георгіца А.З. Соціологія права Євгена Ерліха: на шляху до інтеграційного праворозуміння. – С. 72-77
8. Нинкифорак М.В., Марчук Л.А. В.П. Марчук – дослідник творчості Євгена Ерліха. – С. 88-91

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

- Андрусак Т.Г. Євген Ерліх та його вплив на розвиток української правової думки кінця ХІХ - початку ХХ ст. // Ерліхівський збірник. Юридичний факультет Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Випуск 6. – Чернівці: Чернівецький нац.ун-т, 2012. – С. 78-82
- Торончук І.Ж., Грекул-Ковалик Г.А. Основні етапи формування концепції «живого права» Євгена Ерліха. – С. 104-106
- Васильчук В.С. Категорія справедливості у концепції "живого права" Євгена Ерліха. – С. 110-112
- Карвацька С.Б. Інтерпретація історико-правової реальності у рамках соціологічного підходу до права. – С. 127-129
- Бунчук О.Б. Соціологічна юриспруденція та її напрямки. – С. 130-132
- Данилюк М.І. Докрина «суддівського права» Є. Ерліха. – С. 143-146.
- Бутирська І.А. Судовий прецедент як складова принципу «живого права» . – С. 149-150

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 3. ПОСТКЛАСИЧНЕ ПРАВОРОЗУМІННЯ (2 год.)

1. Поняття посткласичного праворозуміння.
2. Основні характеристики посткласичного праворозуміння.
3. Ознаки права у посткласичному праворозумінні.
4. Джерела та форми права у посткласичному праворозумінні.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – Гл. 9-11. – С. 225-263, 280-295.
2. **Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М.** Загальна теорія держави та права. Підручник. – Львів : «Новий світ – 2000», 2011. – С. 265-281.
3. **Теорія держави і права** / За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – С. 119-134.
4. **Загальна теорія держави і права:** [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 141-150.
5. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 75-76, 90-92.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев С. С. Восхождение к нраву. Поиски и решения. – М.: Издательство “Норма”, 2001. – С. 192-219.
2. Ковлер А. И. Антропология права: Учебник для вузов. – М: Издательство “Норма”, 2002. – С. 104-138.
3. Коркунов Н.М. Лекции по общей теории права. 2-е изд. – СПб.: Издательство “Юридический центр Пресс”, 2004. – С. 176-207.
4. Поляков А. Б. Общая теория права: Проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода:
5. Честнов И.Л. Современные типы правопонимания : феноменология, герменевтика, антропология и синергетика права.– Спб.–2002.– С.59–72.
6. Кельзен Ханс. Чисте правознавство: 3 дод.: Пробл.справедливості / пер.з нім. О Мокровольського.– К: Юніверс, 2004.– С.11–70.
7. Гаврилюк Р.А. Методологическая традиция доктрины естественного права: монография / Р.Гаврилюк.– Черновцы: Черновицкий нац.ун-т, 2012.– Часть 2.–С.400, 598, 757.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 4. ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНЕ ПРАВО (2 год.)

1. Передумови формування загальносоціального права як природно-історичної категорії.
2. Поняття та властивості загальносоціального права.
3. Зміст права в загальносоціальному розумінні та його види.
4. Співвідношення права в загальносоціальному розуміння та об'єктивного права

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – Гл.11. – С. 280-292.
2. **Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М.** Загальна теорія держави та права. Підручник. – Львів : «Новий світ – 2000», 2011. – С. 32-38.
3. **Теорія держави і права /** За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – С. 119-134.
4. **Рабінович П.М.** Основи загальної теорії права та держави. Видання 5-те, зі змінами. Навчальний посібник.— К.: Атіка, 2001.— С. 7-12.
5. **Марчук М.В. Ніколаєва Л.В.** Нариси теорії права : Навчю посіб. – Вид. 2-е доп. – К. : Книга, 2004. – С. 49-62

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев С. С. Восхождение к праву. Поиски и решения. – М.: Издательство “Норма”, 2001. – С. 186-238.
2. Правова система України : історія, стан та перспективи : у 5-ти томах. – Т.1. Х. : Право, 2008.– С. 570-607.
3. Коркунов Н.М. Лекции по общей теории права. 2-е изд. – СПб.: Издательство “Юридический центр Пресс”, 2004. – С. 175-219.
4. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права: Елементарний курс. – Х.: Одиссей, 2007. – С. 285-320
5. Гаврилюк Р.А. Методологическая традиция доктрины естественного права: монография / Р.Гаврилюк.– Черновцы: Черновицкий нац.ун–т, 2012.– Часть 2.–С.400, 598, 757.

П Л А Н
Тема 5. ЦІННІСТЬ ПРАВА 2 год.

1. Природа правових цінностей.
2. Свобода як категорія права.
3. Справедливість як категорія права.
4. Рівність як категорія права.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – Гл. 9-11. – С. 225-263, 280-295.
2. **Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М.** Загальна теорія держави та права. Підручник. – Львів : «Новий світ – 2000», 2011. – С. 265-281.
3. **Теорія держави і права** / За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – С. 119-134.
4. **Загальна** теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 141-150.
5. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 75-76, 90-92.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев С. С. Восхождение к нраву. Поиски и решения. – М.: Издательство “Норма”, 2001. – С. 192-219.
2. Ковлер А. И. Антропология права: Учебник для вузов. – М: Издательство “Норма” , 2002. – С. 104-138.
3. Коркунов Н.М. Лекции по общей теории права. 2-е изд. – СПб.: Издательство “Юридический центр Пресс”, 2004. – С. 176-207.
4. Поляков А. Б. Общая теория права: Проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода:
5. Честнов И.Л. Современные типы правопонимания : феноменология, герменевтика, антропология и синергетика права.– Спб.–2002.– С.59–72.
6. Кельзен Ханс. Чисте правознавство: 3 дод.: Пробл.справедливості / пер.з нім. О Мокровольського.– К: Юніверс, 2004.– С.11–70.
7. Гаврилюк Р.А. Методологическая традиция доктрины естественного права: монография / Р.Гаврилюк.– Черновцы: Черновицкий нац..ун–т, 2012.– Часть 2.–С.400, 598, 757.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 6. ПРАВО І МОРАЛЬ 2 год.)

1. Поняття моралі як суспільного регулятора.
2. Спільні риси права і моралі.
3. Розмежування права і моралі.
4. Взаємодія права і моралі.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – Гл. 10. – С. 264-279.
2. **Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М.** Загальна теорія держави та права. Підручник. – Львів : «Новий світ – 2000», 2011. – С. 299-303.
3. **Загальна теорія держави і права:** За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 163-173.
4. **Теорія держави і права /** За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – С. 172-178, 183-186.
5. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 92-102.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Бобровник С.В. Норма-дефініція // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2002. – Т. 4: Н-П. – С. 186-187.
2. Пархоменко Н.М., Тимченко 1.А. Рекомендаційна норма // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2003. – Т. 5: П-С. – С.283.
3. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Поняття, ознаки, види і структура конституційно-правових норм // Право України. – 2001. – №11. – С.9-14.
4. Рабінович П.М. Норма права // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2002. – Т. 4: Н-П. – С.189-190.
5. Ставицька О. Норма права в системі чинників регулювання соціальних конфліктів // Право України. – 2001. – №10. – С.13-15.
6. Мохонько А.В. Соціальні норми : сутнісні характеристики / А.В.Мохонько // Держава і право.– 2010.–Вип. 46.– С. 35–40.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії держави і права

Тема 7. ПРИНЦИПИ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА (2 год.)

1. Принцип верховенства права: поняття та сучасні інтерпретації
2. Верховенство права у системі правового регулювання
3. Принцип верховенства права у сфері виконавчої влади
4. Верховенство права та конституційне правосуддя в Україні.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – Глава 5. – С. 124-139.
2. **Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М.** Загальна теорія держави та права. Підручник. – Львів : «Новий світ – 2000», 2011. – С. 93-103.
3. **Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г.** Теорія держави і права: Елементарний курс. Видання друге. – К.: ТОВ “Одіссей”, 2008. – С. 61-72.
4. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 49-56.
5. **Загальна теорія держави і права:** [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 104-118.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Авер'янов В. Принцип верховенства права у сфері виконавчої влади: питання та практика реалізації // Право України. – 2010. – № 3. – С. 72-79.
2. Головатий С. Верховенство права : у 3 кн. – К., 2006. – Кн. 3 : Верховенство права: український досвід. – К., 2006. – С. 117-126.
3. Головатий С. Тріада європейських цінностей – верховенство права, демократія, права людини – як основа українського конституційного ладу // Право України. – 2011. – №5. – С. 165-172.
4. Савенко М. Принцип верховенства у конституційному судочинстві // Українське право. – 2006. – №1. – С. 204-209.
5. Заєць А. П. Концепції правової держави і верховенства права в українській правовій доктрині // Право України. – 2013. – № 9. – С. 243-269.
6. Козюбра М. І. Верховенство права – основоположний принцип правової і політичної систем України. Правова система України : історія, стан та перспективи : у 5 т. – Х., 2008. – 421 с.
7. Козюбра М. Верховенство права: українські реалії та перспективи // Українське право. – 2010. – №3. – С. 7-11.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 8. ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ПРАВА (2 год.)

1. Поняття та особливості форм реалізації функцій права.
2. Інформаційна форма реалізації функцій права та її характеристика.
3. Орієнтаційний та правовий вплив як форми реалізації функцій права.
4. Ефективність реалізації функцій права.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

6. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник /За ред.О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: ЮрінкомІнтер, 2006. – С. 316-334.
7. **Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М.** Загальна теорія держави та права. Підручник. – Львів : «Новий світ – 2000», 2011. – С. 32-36.
8. **Загальна теорія держави і права:** За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 186-189.
9. **Общая теория права : учебн./ Под. ред. В.К. Бабаева.** – Нижний Новгород, 1993. – С. 266-282.
10. **Общая теория государства и права.** Академ. курс в 3-х томах / под. ред. проф.. М. Н. Марченко. – Т. 2. Теория права. – М. : Зерцало, 2000. – С. 62-64

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. **Абрамов А. И.** Понятие реализации функций права : Соотношение понятий "реализация права" и "реализация функций права" / А. И. Абрамов. //Правоведение. – 2006. – № 3. – С. 179 – 189
2. **РадькоТ.Н.** Функции права // Общая теория государства и права: Академический курс. – М. : Зерцало, 2000. – С. 52-56
3. **Байтин М. И.** О засадах и функциях права: новые моменты// Правоведение. – 2000. – № 3. – С. 13-20
4. **Заморська Л.І.** Відносно визначені норми права : поняття, структура, функції / Л.І. Заморська. – Чернівці : Технодрук, 2010. – С. 68- 79
5. **Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г.** Теорія держави і права: Елементарний курс. – Х.: Одиссей, 2007. – С. 169-173.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 9. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ДЖЕРЕЛО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА(2 год.)

1. Конституція України – Основний Закон Української держави.
2. Юридичні властивості Конституції України..
3. Функції Конституції України.
4. Зміст Конституції України.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: наук.-практ. Комент./ ред.колегія: В.Я.Тацій. – Х.: Право, 2003. – 808 с.
2. **Теорія** держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред.О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 354-365.
3. **Загальна** теорія держави і права: За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 282-286.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко К. А. Теоретичні проблеми процесу внесення змін до Конституції // Бюлетень Міністерства Юстиції України: Офіційне видання. — К.: Міністерство Юстиції України, 2007. — №3. — с. 17-27.
2. Корнеєв А. Створення Конституції України (етапи становлення) // Вісник Конституційного Суду України, 2005. — №3. — с. 53-63.
3. Оробець К. М. Юридичні властивості Конституції України: проблеми теорії і практики // Економіка. Фінанси. Право., 2004. — №1. — с. 29.
4. Погоріло В. Ф., Федоренко В. Л. Система і структура Конституції України: проблеми теорії і практики // Бюлетень Міністерства Юстиції України: Офіційне видання. — К.: Міністерство Юстиції України, 2006. — № 4. — с. 12-26.
5. Скрипнюк О. В. Функції Конституції та конституційний процес в Україні: ретроспективний погляд на проблему// Бюлетень Міністерства Юстиції України: Офіційне видання. — К.: Міністерство Юстиції України, 2007. — №1. — с. 5-12.
6. Тимченко І. Конституційна реформа: усвідомлений обопільно розбрат чи об'єктивна необхідність // Право України, 2008. — № 9. — с. 4-13.
7. Мягков А.В. Конституційне право України. – К.: Знання, 2012. – 354 с.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 10. **ЗАКОН ЯК ДЖЕРЕЛО ПРАВА**
(2 год.)

1. Природа та поняття закону.
2. Ознаки законів.
3. Види законів.
4. Конституція – Основний закон.
5. Законодавча процедура.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 334-353.
2. **Скакун О.Ф.** Теорія держави і права: Підручник. – Харків: Консум, 2006.– С. 291-293.
3. **Теорія держави і права:** Підручник / С.Л.Лисенков А.М.Колодій, О.Д.Тихомиров, В.С.Ковальський; . – К.: Юрінком Інтер, 2005. – С. 377-382.
4. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 76-80.
5. **Загальна** теорія держави і права: За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 175-196.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. **Пархоменко Н.М.** джерела права: проблеми теорії та методології. Монографія.– К.: Юрид.думка, 2008.– 336с.
2. **Головатенко В.** Правові акти Президента України: юридична природа, статус, функції // Право України. – 2004. – №3. – С. 14-18.
3. **Косович В.М.** Джерела (форми) права – загальнотеоретична характеристика // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали ІХ регіональної науково-практичної конференції. – Львів, 2003. – С. 13-14.
4. **Оніщенко Н.М.** Джерела права та правові системи сучасності // Правова держава. – Вип.. 12. – К., 2001.
5. **Європейська інтеграція .** (Уклад. Маркус Яхтенфукс, Беата Кольер – Кох). Переклад з нім. М.Яковлева). –К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007.– 394с.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 11. СТРУКТУРА ПРАВОВОЇ НОРМИ (2 год.)

1. Поняття та ознаки логічної (традиційної) структури правової норми.
2. Загальна характеристика інших підходів до визначення складу правової норми.
3. Поняття та види гіпотез як елементів правових норм.
4. Диспозиція правової норми : поняття та класифікація.
5. Поняття та види санкцій як елементів норм права.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 368-376.
2. **Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М.** Загальна теорія держави та права. Підручник. – Львів : «Новий світ – 2000», 2011. – 50-54.
3. **Загальна теорія держави і права:** За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 282-288.
4. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави .–К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 96-101.
5. **Заморська Л.І.** Категорія «структура норми права» як основа його нормативності / Л.І. Заморська // **Держава і право.** – 2010. - Вип. 50.- С.17-24
6. **Заморська Л.І.** Нормативний підхід до аналізу правових санкцій: теоретичний зміст / Л.І. Заморська // **Наукові праці НУ «ОЮА»** - Т.10. – 2011. – С. 379-388.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. **Заморська Л.І.** Норма права як основний елемент системи права // Підприємництво, господарство і право. – 2008 - № 1 – С. 42-45
2. **Заморська Л.І.** Логіко-структурні закономірності відносно визначених норм права // Держава і право – 2008 - Вип. 39 – С. 40-46
3. **Заморська Л.І.** Відносно визначені норми права : поняття, структура, функції : монографія / Л.І. Заморська – Чернівці, 2010. – 168 с.
4. **Дудченко В.В.** Нормы права. Общетеоретическая юриспруденция: учебный курс.– Одесса: Феникс, 2011- .
5. **Заморська Л.І.** Правова нормативність та її інституціоналізація в Україні: монографія.– Одеса, Фенікс, 2013.–304 с.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 12. ВИДИ ПРАВОВИХ НОРМ (2 год.)

1. Поняття та особливості класифікації правових норм.
2. Види правових норм за роллю в механізмі правового регулювання.
3. Види правових норм залежно від предмета правового регулювання.
4. Види правових норм за функціональною спрямованістю.
5. Види норм права залежно від ступеня визначеності.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 378-386.
2. **Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М.** Загальна теорія держави та права. Підручник. – Львів : «Новий світ – 2000», 2011. – 56-61.
3. **Загальна теорія держави і права:** За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 285-291.
4. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 96-101.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. **Дудченко В.В.** Нормы права. Общетеоретическая юриспруденция : учеб. курс / В.В. Дудченко ; под ред. Ю.Н. Оборотова. – Одесса : Феникс, 2011. – 436 с.
2. **Бобровник С.В.** Колізійна норма // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2001. – Т. 3: К-М. – С.156.
3. **Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г.** Теорія держави і права: Елементарний курс. Видання друге. – К.: ТОВ “Одіссей”, 2008. – С. 207-210.
4. **Пархоменко Н.М., Тимченко І.А.** Рекомендаційна норма // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2003. – Т. 5: П-С. – С.283.
5. **Заморська Л.І.** Правова нормативність та її інституціоналізація в Україні: монографія. – Одеса, Фенікс, 2013. – 304 с.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії держави і права

Тема 13. ПРИВАТНЕ І ПУБЛІЧНЕ ПРАВО (2 год.)

1. Концептуальні основи поділу права на публічне і приватне.
2. Публічне у структурі системи права.
3. Приватне у структурі системи права.
4. Публічно-правове і приватно-правове регулювання.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 386-400; 401-415; 576-618.
2. **Теорія держави і права** / За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – С. 199-209.
3. **Загальна теорія держави і права:** За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 244-272.
4. **Шестопалова Л. Загальна теорія права і держави** / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 103-110.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Середовище права та формування правових систем сучасності // Право України. – 2003. – №12. – С.37-40.
2. Постклассическая теория права. Монография. –Спб.: Издательский дом «Алеф-Пресс» , 2012.– 379–515.
3. Карвацька С.Б. Проблема формування моделі правової системи України: історичний досвід та сучасна практика // Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наук. праць. Вип.: Правознавство. – Чернівці: Рута, 2006. – С. 35-40.
4. Корнута Р. Визначення поняття публічного права в праві України // Український часопис міжнародного права – 2003. – №2. – С.77-88.
5. Луць Л.А. Структура правової системи суспільства: загальнотеоретичні аспекти // Право України. – 2002. – №9. – С.7-10.
6. Мурашин О.Г. Розвиток вітчизняних правових інститутів в умовах демократичних процесів : монографія.–К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2010.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 14. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА (2 год.)

5. Поняття систематизації законодавства.
6. Цілі систематизації законодавства.
7. Види систематизації законодавства.
 - а. Інкорпорація законодавства.
 - б. Консолідація законодавства.
 - с. Кодифікація законодавства.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

5. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 386-400; 401-415; 576-618.
6. **Теорія держави і права** / За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – С. 199-209.
7. **Загальна теорія держави і права:** За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 244-272.
8. **Шестопалова Л. Загальна теорія права і держави** / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 103-110.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

7. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Середовище права та формування правових систем сучасності // Право України. – 2003. – №12. – С.37-40.
8. Постклассическая теория права. Монография. –Спб.: Издательский дом «Алеф-Пресс», 2012.– 379–515.
9. Карвацька С.Б. Проблема формування моделі правової системи України: історичний досвід та сучасна практика // Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наук. праць. Вип.: Правознавство. – Чернівці: Рута, 2006. – С. 35-40.
10. Корнута Р. Визначення поняття публічного права в праві України // Український часопис міжнародного права – 2003. – №2. – С.77-88.
11. Луць Л.А. Структура правової системи суспільства: загальнотеоретичні аспекти // Право України. – 2002. – №9. – С.7-10.
12. Мурашин О.Г. Розвиток вітчизняних правових інститутів в умовах демократичних процесів : монографія.–К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2010.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

ТЕМА 15. РОМАНО-ГЕРМАНСЬКА ПРАВОВА СІМ'Я 2 год.

1. Поняття та ознаки романо-германської правової сім'ї.
2. Джерела романо-германської правової сім'ї.
3. Судова система романо-германської правової сім'ї.
4. Слов'янська правова сім'я у романо-германській правовій сім'ї.

СНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Онiщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 567-618.
2. **Скакун О.Ф.** Теорія держави і права: Підручник. – Харків: Консум, 2001. – С. 516-642.
3. **Теорія держави і права** / За ред. В.В. Копейчикова, С.Л. Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – С. 298-352.
4. **Загальна теорія держави і права:** [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 560-568.
5. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 172-190.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности: Пер. с фр. В. А. Туманова. – М.: Междунар. отношения, 1999. – 400 с.
2. Луць Л.А. Сучасні правові системи світу. Навч. посіб. – Львів: Юрид. фак. ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 247 с.
3. Марченко М. Н. Сравнительное правоведение. Общая часть,- М., 2001.
4. Онiщенко Н.М. Правова система: проблеми теорії. – К., 2002.
5. Правові системи сучасності. Глобалізація. Демократизм. Розвиток / В. С. Журавський, О. В. Зайчук, О. Л. Копиленко, Н. М. Онiщенко; За заг. ред. В. С Журавського. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 296 с.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

ТЕМА 16. ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ 2 год.

1. Формування української національної правової системи.
2. Правова система України у складі романо-германської правової сім'ї.
3. Структура української національної правової системи.
4. Інтеграція правової системи України до Європейського Союзу.

СНОВНА ЛІТЕРАТУРА

9. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 386-400; 401-415; 576-618.
10. **Теорія держави і права** / За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – С. 199-209.
11. **Загальна теорія держави і права:** За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 244-272.
12. **Шестопалова Л. Загальна теорія права і держави** / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 103-110.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

13. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Середовище права та формування правових систем сучасності // Право України. – 2003. – №12. – С.37-40.
14. Постклассическая теория права. Монография. –Спб.: Издательский дом «Алеф-Пресс» , 2012.– 379–515.
15. Карвацька С.Б. Проблема формування моделі правової системи України: історичний досвід та сучасна практика // Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наук. праць. Вип.: Правознавство. – Чернівці: Рута, 2006. – С. 35-40.
16. Корнута Р. Визначення поняття публічного права в праві України // Український часопис міжнародного права – 2003. – №2. – С.77-88.
17. Луць Л.А. Структура правової системи суспільства: загальнотеоретичні аспекти // Право України. – 2002. – №9. – С.7-10.
18. Мурашин О.Г. Розвиток вітчизняних правових інститутів в умовах демократичних процесів : монографія.–К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2010.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 17. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ (2 год.)

1. Поняття індивідуального правового регулювання.
2. Ознаки індивідуального правового регулювання.
3. Зміст індивідуального правового регулювання.
4. Засоби індивідуального правового регулювання.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 296-315.
2. **Скакун О.Ф.** Теория государства и права: Учебник. – Харьков: Консум, 2000. – С. 523-558.
3. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 162-168.
4. **Загальна** теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 207-225.
5. **Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г.** Теорія держави і права: Елементарний курс. Видання друге. – К.: ТОВ “Одіссей”, 2008. – С. 378-386.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Тарахонич Т.І. Механізм правового регулювання: теоретико-правові аспекти // Правова держава. – Вип.. 13. – К., 2002.
2. Кисель О.М. Правове регулювання: проблеми підвищення ефективності // Держава і право: Зб. наук. пр. – Вип.. 7. – К., 2001.
3. Демків Р. Розвиток принципів правового регулювання в умовах розбудови правової держави // Юридична Україна. – 2006. – № 8.
4. Селіванов В., Діденко Н. Діалектика приватного та публічного в приватному регулюванні // Право України. – 2001. – № 11.
5. Селіванов В., Діденко Н. Правова природа регулювання суспільних відносин // Право України. – 2000. – № 10.
6. Оніщенко Н.М. Правове регулювання та правовий вплив : поняття, взаємозумовленість та відмінність // Держава і права : Збірник наукових праць.– Юридичні і політичні науки.– Випуск 25. –К.: 2004.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 18. **СТАДІЇ ЗАКОНОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ (2 год.)**

1. Поняття законотворчого процесу та його стадій.
2. Система стадій законотворчого процесу:
 - a. Розробка концепцій законопроекту.
 - b. Законодавча ініціатива.
 - c. Обговорення законопроекту.
 - d. Прийняття закону.
 - e. Офіційне опублікування.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія** держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 354-365.
2. **Теорія** держави і права / За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 187-199.
3. **Теорія** держави і права: Підручник / За заг. ред. С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Антре, 2005. – С. 189-198.
4. **Загальна** теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 13-35.
5. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 11-20.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Бобровник СВ., Щербельський В.Є. Правотворчість // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2003. – Т. 5: П-С. – С.51.
2. Копиленко О.Л. Законотворчий процес в Україні. До проблеми науково-правових засад // Зб. наук. праць ін.-ту зак.-ва Верховної Ради України. – К.: Реферат, 2005. – С. 5-19.
3. Коростей В. Проблеми правотворчості в Україні // Право України. – 2004. – №3. – С.121-124.
4. Селіванов А. Проблемні аспекти законодавчого процесу та їх відображення в рішеннях Конституційного Суду України // Право України. – 2001. – № 9. – С. 34-36.
5. Ющик О.І. Теоретичні основи законодавчого процесу: Монографія. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 519 с.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 19. ЮРИДИЧНІ ФАКТИ (2 год.)

1. Поняття юридичних фактів.
2. Ознаки юридичних фактів.
3. Класифікація юридичних фактів за вольовою ознакою.
4. Класифікація юридичних фактів за правовими наслідками.
5. Юридичні факти і фактичні склади.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 432-447.
2. **Скакун О.Ф.** Теорія держави і права: Підручник. – Харків: Консум, 2001. – Глава 18. “Правовідносини. Юридичні факти”. – С. 345-377.
3. **Теорія держави і права** / За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – Глава 17. “Правові відносини”. – С. 224-233.
4. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 11-20.
5. **Загальна** теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 13-35.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Бигич О.Л. Охоронні правовідносини // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2002. – Т. 4: Н-П. – С.396.
2. Бугаєць О.Є. Правовідносини як елемент механізму правового регулювання // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2000. – № 4.
3. Єрмоленко В. Щодо відмінностей між об'єктом правовідносин і об'єктом права // Право України. – 2004. – №1. – С.136-139.
4. Кикоть Г. Проблема класифікації юридичних фактів у сучасній теорії права // Право України. – 2003. – № 7. – С. 29-29.
5. Харитоновна О. Поняття та ознаки публічних правовідносин // Вісник Академії правових наук. – 2002. – № 1.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 20. ДЕФОРМАЦІЇ ПРАВОВОСВІДОМОСТІ (2 год.)

1. Поняття деформації правосвідомості.
2. Правовий інфантилізм і правовий ідеалізм.
3. Правовий дилетантизм і правова демагогія.
4. Правовий нігілізм та його види.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 553-567.
2. **Скакун О.Ф.** Теорія держави і права: Підручник. – Харків: Консум, 2001. – Глава 25. “Правосвідомість. Правова культура”. – С. 461-479.
3. **Теорія держави і права** / За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Глава 12. “Правова свідомість і правова культура”. – С. 164-172.
4. **Загальна теорія держави і права:** [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 532-559.
5. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 110-118.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Батанов О.В., Кудлай Т.П. Правове виховання // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2003. – Т. 5: П-С. – С.40.
2. Голосніченко І. Правосвідомість і правова культура у розбудові Української держави // Право України. – 2005. – № 4. – С. 24-25.
3. Легуша С.М. Правове виховання та його роль в умовах сьогодення // Держава і право: Зб. наук. праць. – Вип.7. – К., 2001.
4. Осика І. Правовий нігілізм та правова культура // Право України. – 2001. – №7. – С.98-101.
5. Осипова Н.П., Тихомиров О.Д. Правосвідомість // Юридична енциклопедія: В 6 т./ Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2003.-Т. 5: П-С. – С.49.
6. Шемшученко Ю.С. Правова культура // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2003. – Т. 5: П-С. – С.37.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

**Тема 21. ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКЕ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ У ПРАВОВІЙ
КУЛЬТУРІ (2 год.)**

1. Поняття загальнолюдських і національних чинників у правовій культурі.
2. Національна правова культура : загальна характеристика.
3. Місце правової культури у соціокультурному просторі.
4. Роль правової культури у житті суспільства.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

6. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 553-567.
7. **Скакун О.Ф.** Теорія держави і права: Підручник. – К.: Алерта, КНТ, 2010. – С. 104-112.
8. **Теорія держави і права** / За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – Глава 17. “Правові відносини”. – С. 164-172.
9. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 110-118.
10. **Загальна** теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 246-249.
11. **Національна програма правової освіти населення** – Електронний ресурс : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/992/2001>

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

6. Кушнір М.О. Окремі методологічні підходи дослідження правової культури // Актуальні проблеми державного управління на новому етапі державотворення. Матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю (31 травня 2005 р., м. Київ). Том 1. – К.: Вид-во НАДУ при Президентові України, 2005. – С. 73-74.
7. Кушнір М.О. Становлення правової культури як варіативний фактор соціального управління // Електронне наукове фахове видання "Державне управління: теорія та практика". – 2005. – № 1. – <http://www.academy.kiev.ua/ej1/index.html>.
8. Тимчук Т.О. Правова культура: поняття, сучасний стан та перспективи розвитку в Україні // Часопис Київського університету права – 2009- № 2 – С.56-59.
9. Шемшученко Ю.С. Правова культура // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2003. – Т. 5: П-С. – С.37.
10. Голосніченко І. Правосвідомість і правова культура у розбудові Української держави // Право України. – 2005. – № 4. – С. 24-25.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 22. ПРАВАЗАСТОСОВЧІ АКТИ (2 год.)

1. Поняття і природа правозастосовчого акту.
2. Ознаки правозастосовчого акту.
3. Класифікація правозастосовних актів.
4. Структура правозастосовчого акту.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 450-468.
2. **Загальна теорія держави і права:** За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид.наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 405-418.
3. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 133-139, 142-143.
4. **Балинська О.М.** Проблеми теорії держави і права: навч. Посібник / О.М.Балинська, Т.З.Герасимів.– Львів: Вид-во ЛьвДУВС, 2010.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Матвеева Л.Г. Правозастосувальні акти та акти тлумачення права // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2001. – № 10.
2. Макаренко Л.О. Реалізація правових принципів: загальнотеоретичні проблеми // Держава і право: Зб. наук. пр. – Вип.. 5. – К., 2000.
- 3.
4. Павлишин О. Правозастосування як об'єкт філософсько-правових досліджень // Право України. – 2004. – №8. – С.21-25.
5. Пархоменко Н.М. Реалізація норм права // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2003. – Т. 5: П-С. – С.246.
6. Дія права: інтегративний аспект: монографія .–К.: Вид-во «Юридична думка », 2010.– 360 с.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 23. АНАЛОГІЯ ПРАВА І АНАЛОГІЯ ЗАКОНУ(2 год.)

5. Поняття, природа та ознаки аналогії права.
6. Види аналогії права.
7. Поняття, природа та ознаки аналогії закону.
8. Застосування норм за аналогією права та аналогією закону.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

5. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 450-468.
6. **Загальна теорія держави і права:** За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид.наук,проф., акад.АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 405-418.
7. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 133-139, 142-143.
8. **Балинська О.М.** Проблеми теорії держави і права: навч. Посібник / О.М.Балинська, Т.З.Герасимів.– Львів:Вид-во ЛьвДУВС, 2010.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

7. Матвеева Л.Г. Правозастосувальні акти та акти тлумачення права // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2001. – № 10.
8. Макаренко Л.О. Реалізація правових принципів: загальнотеоретичні проблеми // Держава і право: Зб. наук. пр. – Вип.. 5. – К., 2000.
9. Павлишин О. Правозастосування як об'єкт філософсько-правових досліджень // Право України. – 2004. – №8. – С.21-25.
10. Пархоменко Н.М. Реалізація норм права // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2003. – Т. 5: П-С. – С.246.
11. Дія права: інтегративний аспект: монографія .–К.: Вид-во «Юридична думка », 2010.– 360 с.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 24. ЮРИДИЧНЕ ПИСЬМО_(2 год.)

1. Поняття юридичного письма та його властивості.
2. Стиль юридичного письма.
3. Види юридичного письма.
4. Техніка юридичного письма у нормативно-правовому акті.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Красницька А. В.** Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування : посібник / А. В. Красницька. – К. : Парламентське вид-во, 2006. – 294 с.
2. **Правове письмо.** Навчальний посібник / В. А. Ватрас, Д. А. Монастирський, В. Г. Рогожа та ін. / За ред. Р. О. Стефанчука. – К.: Алерта ; ЦУЛ, 2011. – 148 с.
3. **Онищук І.І.** Поняття та особливості техніки юридичного письма в нормативно-правовому акті / І.І. Онищук // Львівський державний університет внутрішніх справа. – 2011. – Вип. 559 . – Правознавство – С. 5-11

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Онищук І. І. Законодавчий стиль як засіб техніки юридичного письма та його вплив на технологію комунікації / І. І. Онищук // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – Львів, 2011. – № 4. – С. 44–53.
2. Онищук І. І. Стиль юридичного письма / І. І. Онищук // Науково-практична інтернет-конференція з питань правового регулювання суспільства та проблем теорії держави і права (м. Івано-Франківськ, 29 листопада – 3 грудня 2010 р.) – Івано-Франківськ : Прикарпат. юрид. ін-т ЛьвДУВС, 2010. – С. 7–13.
3. Онищук І. І. Види юридичного письма / І. І. Онищук // Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні (28 вересня 2011 р.). – Львів : ЛьвДУВС, 2011. – С. 163–166.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права
Тема 25. ВИДИ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРАВІ
(2 год)

1. Поняття видів інтерпретаційної діяльності у праві.
2. Види інтерпретаційної діяльності у праві.
3. Конституційний Суд України у системі суб'єктів інтерпретаційної діяльності у праві.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 468-480.
2. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. – Харків: Консум, 2006. – С. 404-413.
3. Теорія держави і права Підручник / За ред. С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – С. 235-245.
4. **Загальна** теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид.наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 419-464.
5. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Власов Ю.Л. Проблеми тлумачення норм права: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2001. – 180 с.
2. Оніщенко Н.М. Казуальне тлумачення // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2001. – Т.3: К-М. – С.18.
3. Рабінович П., Савчук Н. Офіційне тлумачення законодавства: герменевтичний аспект // Право України. – 2001. – № 11. – С.22-25.
4. Костенко О. Наукове (доктринальне) тлумачення законів та його роль у здійсненні правосуддя // Право України. – 2000. – № 1. – С. 201-206.
5. Тацій В., Тодика Ю. Межі тлумачення Конституційним Судом Конституції і законів України // Вісник КСУ. – 2002. – № 2.
6. Тесленко М. Правова природа актів Конституційного Суду України // Право України. – 2000. – № 2.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії держави і права

Тема 26. СПОСОБИ ТЛУМАЧЕННЯ ПРАВОВИХ НОРМ (2 год.)

1. Поняття та значення способів тлумачення правових норм.
2. Граматичний та системний способи тлумачення норм права : загальна характеристика.
3. Телеологічний та функціональний способи тлумачення правових норм : сутнісні властивості.
4. Історико-політичний та спеціально-юридичний способи тлумачення правових норм : сутнісні властивості.
5. Логічний спосіб тлумачення норм права : загальна характеристика.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 471-475.
2. **Скакун О.Ф.** Теорія держави і права: Підручник. – К.: Алерта, КНТ, 2010. – С. 436-440.
3. **Теорія держави і права** /За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – Глава 17. “Правові відносини”. – С. 312-322.
4. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 114-116.
5. **Загальна** теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 374-378.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Котенко М.В. Системний спосіб тлумачення правових норм / М.В. Котенко // Часопис Київського університету права – 2013. – 2 – С. 66-69
2. Малишев Б.В. Телеологічний спосіб тлумачення правових норм : загальнотеоретичне дослідження // Адвокат. – 2011. – № 10. – С. 7-14
3. Прийма С.В. Способи тлумачення норм права // Юрист України. – 2011. – №3. – С.10-16.
4. Ротань В.Г. Методологія тлумачення нормативно-правових актів / Ротань В.Г., Ярема А.Г., Кривенко В.В., Самсін І.Л., Карабань В.Я., Сонін О.Є. // Відп. ред. В.Г. Ротань. – К.: Юридична книга; Севастополь: Ін-т юрид. дослід., 2008. - С. 183 – 243

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 27. ПРАВОПОРЯДОК (2 год.)

1. Поняття та ознаки правопорядку.
2. Структура правопорядку.
3. Функції правопорядку та їх зміст
4. Принципи правопорядку та їх значення.
5. Тенденції розвитку правопорядку.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 542-552.
2. **Скакун О.Ф.** Теорія держави і права: Підручник. – К: Алерта, КНТ, 2010. – С. 499-510.
3. **Теорія держави і права** /За ред. В.В.Копейчикова, С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – Глава 17. “Правові відносини”. – С. 318-332.
4. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 280-313.
5. **Загальна** теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 392-403.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Крижанівський А.Ф. Правопорядок як феномен правової реальності // Юридический вестник. – 2004. - №1. – С.69-74.
2. Крижанівський А.Ф. Феноменологія правопорядку: поняття, виміри, типологія: Монографія. – Одеса: Фенікс, 2006. – 195 с.
3. Крисюк Ю. Соціальний і правовий порядок як реалізація ідеї права // Право України. – 2004. – №8. – С.25-29.
4. Подорожна Т.С. Формування єдиного правопорядку в Україні у світлі глобалізаційних процесів і забезпечення національної безпеки // Науковий вісник Херсонського національного університету. – 2015. – Вип.1. – Т.1.– С. 50-53
5. Подорожна Т. С. Конституціоналізація правового порядку через призму верховенства конституції / Т. С. Подорожна/ Право України. – 2014. - №3- С.180-188

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 28. (**СКЛАД ПРАВОПОРУШЕННЯ** (2 год.)

1. Поняття складу правопорушення.
2. Об'єкт правопорушення.
3. Об'єктивна сторона правопорушення.
4. Суб'єкт правопорушення.
5. Суб'єктивна сторона правопорушення (вина).

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 487-526.
2. **Скакун О.Ф.** Теорія держави і права: Підручник. – Харків: Консум, 2001.– С. 420-427, 430-441.
3. **Теорія держави і права.** Підручник / За ред. С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – С. 263-272.
4. **Загальна** теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. / М.В.Цвік, О.В.Петришин, Л.В.Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 375-390.
5. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 143-155.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Пер. з нім. – К.: Лібра, 2001. – С. 141-178.
2. Зелена О. Визначення підстав юридичної відповідальності: актуальні питання // Право України. – 2003. – №4. – С.21-25.
3. Майданник О. Конституційно-правова відповідальність: ознаки, підстави, суб'єкти // Право України. – 2001. – №2. – С.92-95.
4. Міллер А. Що таке причини та умови злочинів? // Право України. – 2001. – №5. – С.89-92.
5. Тарахонич Т.І. Правопорушення // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2003. – Т. 5: П-С. – С.47-48.
6. Шевченко Я.М. Необережність // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2002. – Т. 4: Н-П. – С. 137-138.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 29. ПРИНЦИПИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ (2 год.)

1. Поняття принципів юридичної відповідальності.
2. Загальнолюдський принцип справедливості юридичної відповідальності.
3. Принцип невідворотності юридичної відповідальності.
4. Принцип доцільності юридичної відповідальності.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Теорія держави і права.** Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 487-526.
2. **Скакун О.Ф.** Теорія держави і права: Підручник. – Харків: Консум, 2001.– С. 420-427, 430-441.
3. **Теорія держави і права.** Підручник / За ред. С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – С. 263-272.
4. **Загальна теорія держави і права:** За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 375-390.
5. **Шестопалова Л.** Загальна теорія права і держави . – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 143-155.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Зелена О. Визначення підстав юридичної відповідальності: актуальні питання // Право України. – 2003. – №4. – С.21-25.
2. Міллер А. Що таке причини та умови злочинів? // Право України. – 2001. – №5. – С.89-92.
3. **Максимюк О.Д.** Формальне обґрунтування принципу невідворотності юридичної відповідальності // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 56. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. – С. 50-56.
4. Максимюк О.Д. Гносеологічне обґрунтування юридичної відповідальності / Інтеграційні економіко-правові напрями розвитку України та країн близького зарубіжжя // Матеріали I міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Секція Право. Львів 31 січня 2012 року. – Львів: Львівська комерційна академія. – С.79-81.
5. Шевченко Я.М. Необережність // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 2002. – Т. 4: Н-П. – С. 137-138.
6. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Пер. з нім. – К.: Лібра, 2001. – С. 141-178.
7. Басін К.В. Юридична відповідальність: природа, форми реалізації та права людини. – К., 2006.

П Л А Н
семінарського заняття з теорії права

Тема 30. СТАДІЇ ЮРИДИЧНОГО ПРОЦЕСУ (2 год.)

1. Поняття стадії юридичного процесу.
2. Зміст стадії юридичного процесу.
3. Стадії юридичного процесу.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Загальна** теорія держави і права: За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В.Петришина. – Харків: Право, 2009. – С. 401-404.
2. Проблемы теории государства и права: Учебник // Под ред. А.В.Малько. – М.: Юрлитинформ, 2012. – С. 315-329.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Гураленко Н.А. Суддівське правопізнання: праксеологічний вимір : Монографія / Н.А. Гураленко. – Чернівці: Технодрук, 2013. – 352 с.
2. Бігун В.С. Філософія правосуддя: Ідея та здійснення: Монографія. – К., 2011. – 303 с.
3. Удалова Л.Д. Суд як суб'єкт кримінально-процесуального доказування: Монографія. – К., Видавничий дім «Скіф», 2012. – 168 с.
4. Дикарев И.С. Правосудие и судебный контроль в уголовном процессе: соотношение понятий // Государство и право. – 2008. – № 2. – С. 45-51.
5. Лунін С. Поняття принципу змагальності у судовому процесу // Право України. – 2010. – № 10. – С. 126-133.
6. Молодико К. Спир між сторонами судового процесу // Право України. – 2008. – № 4. – С. 106-110
7. Притика Д. Сучасний стан та шляхи реформування системи правосуддя в Україні // Право України. – 2008. – № 8. – С. 4-8.

**13. Рекомендована література для вивчення курсу
“Теорія права”
Основна**

1. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України А.В. Петришина. – Харків: Право, 2009.
2. Шестопалова Л. Загальна теорія права і держави / Людмила Шестопалова. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – С. 143-155
3. Актуальні проблеми теорії держави і права : навч. посібн. У 2-х ч. / С.М.Тимченко, С.К.Бостан, С.М. Легуша , Н.М.Пархоменко та ін. – К.: КНТ, 2008.– 288 с.
4. Котюк В.О. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. – К.: Атіка, 2005. – 592 с.
5. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права. Елементарний курс. – Х.: Одиссей, 2007. – 432 с.
6. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
7. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.М. Колодій, В. В. Копейчиков, С.Л. Лисенков, В.П. Пастухов, О.Д. Тихомиров; За заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В. Копейчикова. – К.: Юршком Інтер, 2003. – 368 с.
8. Теорія держави і права: Навч. посібник / Упоряд. Л.М. Шестопалова. – К.: Прецедент, 2006. – 224 с.
9. Теорія держави і права: Підручник / За ред. С.Л. Лисенкова. – К.: Юрінком інтер, 2005. – 448 с.
10. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. – Харків: Консум, 2006.– 664 с.
11. Теория государства и права / Под ред. А.В. Малько. – М.: Кнорус, 2006. – 400 с.
12. Теория государства и права / Под ред. В.Я. Кикотя, В. В. Лазарева. – М.: ФОРУМ-ИНФРА-М, 2008. – 624 с.
13. Теория государства и права / Под ред. Е.И. Темнова. – М.: Кнорус, 2007. – 384 с.
14. Теория государства и права / Под ред. М.М. Рассолова, Т.Н. Радько и др. – М.: Юнити, 2004. – 735 с.
15. Теория государства и права / Под ред. Ю.Н. Оборотова. – Х., 2005.
16. Теория государства и права: Курс лекций / Под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько. – М.: Юристъ, 2005. – 768 с.
17. Теория государства и права: Учебник / Под ред. В.К. Бабаева. – М.: Юристъ, 2006. – 637 с.
18. Теория права и государства / Под общей ред. А.С. Васильева. – Х.: Одиссей, 2006. – 480 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Алекси Роберт. Понятие и действительность права (ответ юридическому позитивизму); пер. с нем. / А.Лаптев, Ф.Калешоер.–М.: Инфотропик Медиа , 2011.– 192 с.
2. Алекси Р. Юридическая аргументация как рациональный дискурс / Р.Алекси // Российский ежегодник теории права .–2008.–№ 1.– Спб. : ООО Университетский издательский консорциум « Юридическая книга » , 2009.– С.446–456.
3. З.Алексеев С. С. Государство и право. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008. – 152 с.
4. Алексеев С. С. Линия права. – М.: Статут, 2006. – 461 с.
5. Онтологія української юридичної думки: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко та ін. – Том 1: Загальна теорія держави і права, Філософія та енциклопедія права. – К.: Юрид. книга, 2002. – 568 с.
6. Балінський О.В. Роль права у формуванні громадянського суспільства: історико-правовий ракурс // Держава і право: Зб. наук, праць. Юридичні і політичні науки. – Вип. 36. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. – С. 117-121
7. Балинська О. Правова комунікація : вербально-біхевіористський підхід : монографія .–Львів : ПАІС, 2008.– 212 с.
8. Басін К.В. Юридична відповідальність: природа, форми реалізації та права людини.– К., 2006
9. Бандура О. Істина як загальнолюдська та правова цінність / О.Бандура // Право України.– 2010.– №2.– С.88–95.
10. Бігун В.С. Євген Ерліх : життя і правознавча спадщина) актуальний науковознавчий процес) / В.С.Бігун // Проблеми філософії права.– Т.Ш.– № 1-2.–Київ; Чернівці : Рута , 2005 .– С.105–126.
11. Бігун В.С. Філософія правосуддя : ідея та здійснення : монографія / В.С.Бігун.– К.– 2011.– 303 с.
12. Бобровник С.В. Законність // Великий енциклопедичний юридичний словник / За ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. – К.: Юрид. думка, 2007. – С. 274.
13. Бочаров Д. Поняття « правозастосовна діяльність » : операціональний аспект / Д.Бочаров // Право України.– 2008.– № 3.– С. 115–118.
14. Бруно Леони . Свобода и закон / Бруно Леони ; пер.с англ..В Кошкина.– М.: ИРИСЭН, 2008.–308 с.
15. Варга Ч. Природа права и правовое мышление / Ч.Варга // Российский ежегодник теории права .–2008.–№ 1.– СПб. : ООО Университетский издательский консорциум « Юридическая книга » , 2009.– С. 343–356.
16. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник. – 3-е изд. – М.: Омега-Л, 2008. – 608 с.
17. Власов Ю.Л. Проблеми тлумачення норм права: Монографія. – К.: Ін-т

- держави і права ім. В.М. Корецького, 2001. – 180 с.
18. Вступ до теорії правових систем / За заг. ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко: Монографія. – К.: Юрид. думка, 2006. – 432 с.
 19. Гадамер Г.-Г. Истина и метод : Основы философской герменевтики / Г.-Г. Гадамер ; пер. с нем. М.А.Журиной, С.Н.Земленой, Н.Н.Бурова, А.А.Рыбаков.–М.: Прогресс, 1988.–704 с.
 20. Гаврилюк Р.А. Методологическая традиция доктрины естественного права: монография / Р.Гаврилюк.– Черновцы: Черновицкий нац.ун-т, 2012.– Часть 2.–С.400, 598, 757.
 21. Гураленко Н.А. Судовий прецедент в системі джерел права : філософсько-правовий аспект.–Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012.– 256 с.
 22. Гендерні паритети в умовах трансформації суспільства: Монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Н.М. Оніщенко, Н.М. Пархоменко. – К.: Юрид. думка, 2007. – 327 с.
 23. Головатий С. Верховенство права: У 3-х кн. – Кн. 1: Верховенство права: від ідеї до доктрини. – К.: Фенікс, 2006. – 624 с.
 24. Гришук О.В. Людська гідність у праві: філософські проблеми. – К.: Атіка, 2007. – 432 с.
 25. Гришук О.В. Природне право як духовна (ідеальна) основа позитивного права / О.В.Гришук // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ . Серія юридична : збірник наук. Праць.– Львів : ЛьвДУВС, 2006.– Вип. 2.– С. 27–35.
 26. Гусарев С.Д. Юридична діяльність. Методологічні та теоретичні аспекти. — К.: Знання, 2005. – 375 с.
 27. Давид Р. Основные правовые системы современности. – М.: Прогресс, 1988. – 398 с.
 28. Дія права: інтегративний аспект: монографія .–К.: Вид-во «Юридична думка », 2010.– 360 с.
 29. Иеринг Р. Цель в праве / Р.Иеринг .–Спб.: Издание Н.В.Муравьева, 1881.– 412 с.
 30. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Поняття, зміст, сутність та види систематизації законодавства // Правова держава. Щорічник наукових праць Ін-ту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К., 2003. – Вип. 14. – С. 8-13.
 31. Законність: теоретико-правові проблеми дослідження та впровадження / За ред. О.В. Зайчука, С.В. Бобровник. – К.: Юстиніан, 2004. – 216 с.
 32. Заморська Л.І. Правова нормативність та її інституціоналізація в Україні : монографія / Л.І.Заморська .– Одеса, Фенікс , 2013.– 304 с.
 33. Кабрияк Р. Кодификации. – М.: Статут, 2007. – 476 с.
 34. Кант И. Метафизические основы учения про право / И.Кант.– М., 2000.– 784 с.
 35. Кауфманн А. Онтологическая структура права / А.Кауфман // Российский ежегодник теории права .– 2008.–№ 1.– Спб.: ООО Университетский издательский консорциум « Юридическая книга », 2008.– 100 с.

- 2009.– 151– 174.
- 36.Карташов В.Н. Введение в общую теорию правовой системы общества: Текст лекций. – Ч. 9: Юридическая ответственность в правовой системе общества. – Ярославль: Гос. ун-т им. П.Г. Демидова, 2003. – 92 с.
 - 37.Кельзен Ганс. Чисте правознавство: 3 дод.: Пробл.справедливості / пер.з нім. О Мокровольського.– К: Юніверс, 2004.– С.11–70.
 - 38.Кодифікація законодавства України: теорія, методологія, техніка / Ю.С. Шемшученко, О.І. Ющик, Л.М. Горбунова, М.О. Теплюк, Л.В. Гульченко, В.І. Риндюк; за заг. ред. О.І. Ющика. – К.: Парламентське вид-во, 2007. – 208 с.
 - 39.Козловський А.А. Право як пізнання. Вступ до гносеології права. – Чернівці: Рута, 1999. – 295 с.
 - 40.Комаров С.А. Общая теория государства и права. – СПб.: Питер, 2004. – 510 с.
 - 41.Максимов С.И. Правовая реальность: опыт философского осмысления: Монография. – Х.: Право, 2002. – 328 с.
 - 42.Марченко М.Н. Глобализация и ее воздействие на современное национальное государство (методологический аспект) // Теоретико-методологические проблемы права. – М.: Зерцало, 2007. – 392 с.
 - 43.Марченко М.Н. Источники права. – М.: Проспект, 2005. – 759 с.
 - 44.Марчук В.П. Соціологічні теорії права в Німеччині. Історія і сучасність / В.Марчук.–Чернівці: Рута, 1998.– 140 с.
 - 45.Мартьянова Т.С. Моральні критерії розсуду суб'єктів правозастосовної діяльності / Т.С.Мартьянова // Митна справа.– 2012.– № 3.– Ч. 2.–Кн. 2.–С.318–324.
 - 46.Неня О. До питання про методи дослідження у практичній правозастосовній діяльності / О.Неня // Право України.– 2009.– № 8.– С.139–145.
 - 47.Оборотов І.Г. Проблеми розвитку часових характеристик джерел права // Актуальні проблеми держави і права. – Одеса: Юрид. літ., 2006. – Вип. 29. – 364 с.
 - 48.Оборотов Ю.Н. Современное право: принципы, свойства , постулаты // Общетеоретическа юриспруденция : учебный курс / колектив авторов под ред. Ю.Н.Оборотова.– Одесса: Феникс, 2011.
 - 49.Оливеркрона К. Право как факт / К.Оливеркрона // Российский ежегодник теории права .– 2008.–№ 1.– Спб.: ООО Университетский издательский консорциум « Юридическая книга », 2009.– 669– 753.
 - 50.Оніщенко Н.А. Правова система: проблеми теорії: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – 352 с.
 - 51.Оніщенко Н.М. Правова система і держава в Україні: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького ПАН України, 2002. – 132 с.
 - 52.Політика, право і влада в контексті трансформаційних процесів в Україні: Монографія / І.О. Кресіна, А.С. Матвієнко, Н.М. Оніщенко, Є.В. Перегуда, О.В. Скрипнюк, С.В. Балан, О.М. Стойко; За заг. ред. І.О. Кресіної. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН

- України, 2006. – 304 с.
- 53.Онищук І.І. Вплив техніки юридичного письма на якість юридичних конструкцій та конструювання /І.І.Онищук // Митна справа.–2011.–№ 5.– Ч.2.–С. 95–100.
- 54.Поляков И.И. Теория государства и права : учебник И.И. Поляков .– Одесса, Феникс, 2011.– 542 с.
- 55.Постклассическая теория права. Монография. /Честнов И. Л. Постклассическая теория права. Монография .– Спб.: Издательский дом «Алеф-Пресс», 2012.– С.130–135, 211–236.
- 56.Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження): Монографія / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Фенікс, 2007. – 400 с.
- 57.Постклассическая теория права. Монография. /Честнов И. Л. Постклассическая теория права. Монография .– Спб.: Издательский дом «Алеф-Пресс», 2012.– С.130–135, 211–236
- 58.Правова система України : історія, стан та перспективи : у 5 т.– Х.: Право, 2008.
- 59.Правовое общение . Постановка проблемы : монография / отв. Ред. Л.С.Мамут.– М.: Юрлитинформ, 2012.– 208 с.
- 60.Правові засади захисту особистих цінностей та суспільної моралі : зб. Нормативних актів України / укл. Ю.Ж. Шаргородський, К.П.Меркотан,– К.: Укр.центр політ.менеджменту, 2007.
- 61.Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні: Монографія / Кол. авторів; за ред. Н.М. Оніщенко, О.В. Зайчука. – К.: Юрид. думка, 2007. – 424 с.
- 62.Рабінович П.М. Загальносоціальна (« природна») правова система : поняття і структура / П.М. Рабінович // Вісник Академії правових наук України.– 2008.– № 4.–С. 3–12.
- 63.Рабінович С.П. Природно-правові підходи в юридичному регулюванні: монографія / С.П.Рабінович .–Львів: Львівський державний ун-т внутр..справ, 2010.–576 с.
64. Родіонова О.В. Характерні риси соціальної функції сучасної держави // Історія держави й права.– 2007. - № 3.–С.14–19.
- 65.Селіванов В. Нетотожність права і закону (методологічний аспект) // Право України. – 2005. - № 5. – С. 7-11.
- 66.Сливка С. Природне та надприродне право : монографія : у 3-ї частинах.– Ч.1: Природне право : історико-філософський погляд / С.Сливка.–К.: Атіка, 2005.–224 с.
- 67.Удалова Л.Д. Субєкти кримінально- процесуального доказування : навч. посібник / Л.Д.Удалова , О.В.Рибалка.– К.–: КНТ, 2012.– 160 с.
- 68.Співак В.І. Правова культура виборів в Україні: теорія і практика: Монографія / За ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: Юрид. думка, 2006. – .
- 69.Теоретико-методологические проблемы права. – М.: Зерцало-М, 2007. –

- 392 с.
- 70.Тарахонич Т.І. Праворозуміння як теоретичне підґрунтя досліджень правового регулювання/ Правова держава .Т.1 .–2010.–Вип.21.– С.80–87.
- 71.Теория государства и права: учебник / А.С.Пиголкин, А.Н.Головистикова , Ю.А.Дмитриев.– М.: Издательство Юрайт , 2011.– 743 с.
- 72.Твайнинг У. Общая теория права // Российский ежегодник теории права – Спб.– 2010.– № 3.– 235-240.
- 73.Тимченко С.М., Калюжний Р.А., Пархоменко Н.М., Легуша С.М. Теорія держави та права. – К.: Видавець Паливода А.В., 2006. – 174 с.
- 74.Тлумачний словник з теорії держави і права / Упоряд. К.Г. Волинка. – К.: Магістр ХХІ ст., 2006. – 112 с.
- 75.Токарська А.С. Способи тлумачення правових текстів у ЗМІ / А.С.Токарська, С.П.Кость // Науковий вісник Львівського державного ун-ту внутр. Справ. Серія юридична: Збірн.наук.праць.–Львів: ЛьвДУВС, 2011.– Вип. 2.–С.457–466.
- 76.Удовика Л. Інтегральна програма тлумачення права Р.Дворкіна / Л.Удовика // Актуальні проблеми держави і права : Збірник наукових праць.– Одеса : Юрид. літ., 2009.– Вип. 50.– С. 22–30
- 77.Ушаков О.М. Стан правового порядку в сучасному українському суспільстві та етапи його формування //Держава і право: 36. наук, праць. Юридичні і політичні науки. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 24. – С. 66-71.
- 78.Фролова Е.А. Правосознание (теоретико-философский аспект) / Е.А.Фролова // Государство и право .–2011.–№ 7.– С.14– 42.
- 79.Фуллер Л. Анатомия права Л.Л. Фуллер // Российский ежегодник права.– 2009.– №2.– С. 204–320.
- 80.Харт Л.А. Концепція права / Пер. з англ. — К.: Сфера, 2004. — 232 с.
- 81.Хайек Ф. Право, законодательство и свобода.(Перевод с англ.) .– М.,2006.–С.45, с. 462.
- 82.Хачиров Р.Б Адміністративні суди як атрибут соціальної функції держави: до постановки проблеми // Адміністратор суду, 2007. – № 3.
- 83.Хропанюк В.Н. Теория государства и права / Под ред. В.Г. Стрекозова. – М.: Интерстиль, Омега-Л, 2008. – 384 с.
- 84.Цвайгерт К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права : в 2 т.– Т.1.: Основы / К.Цвайгерт , Х.Кетц. – Тандем, 2000.– 300 с.
- 85.Цветков В.В. Демократія і державне управління: теорія, методологія, практика. – К.: Юрид. думка, 2007. – 336 с.
- 86.Цимбалюк М.М. Інтегральна теорія правосвідомості : предмет та шляхи побудови / М.М. Цимбалюк // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ . Серія юридична : збірник наук. Праць.– Львів : ЛьвДУВС , 2007.– Вип. 1.– С. 184–193.

87. Цимбалюк М. Цивілізаційна цінність права у демократично суспільстві / М.Цимбалюк // Право України .–2003.– №2.–С. 65–73.
88. Циппеліус Р. Юридична методологія : навч. посібник / Р.Циппеліус : пер. з нім.– К.: Реферат , 2004.–187 с.
89. Червонюк В.И. Теория государства и права: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2006. – 704 с.
90. Честнов И.Л. Современные типы правопонимания : феноменология, герменевтика, антропология и синергетика права.– Спб.–2002.– С.59–72.
91. Чулінда Л.І. Юридико-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів: Монографія.– К.: Атіка, 2006.
92. Шаповал В.М. Трансцедентальні горизонти свободи : монографія / В.М.Шаповал .–Київ : ПАРАПАН, 2010.– 312 с.
93. Шевчук С. Судова правотворчість : світовий досвід і перспективи в Україні : монографія / С.Шевчук.– К.: Реферат, 2007.–640 с.
94. Шемшученко Ю.С. Право // Великий енциклопедичний юридичний словник / За ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. – К.: Юрид. думка, 2007. – С. 360.
95. Шемшученко Ю.С. Правовий нігілізм // Великий енциклопедичний юридичний словник / За ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – К.: Юрид. думка, 2007. – С. 692.
96. Шемшученко Ю.С. Правопорядок // Великий енциклопедичний юридичний словник/ За ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – К.: Юрид. думка, 2007. – С. 696.
97. Шершеневич Г. Философия права. Т. 1, Часть теоретическая: Общая теория права: В 4-х вып. – М.: Издание Бр. Башмаковых, 1912. – Вып. 3. – С. 513-698.
98. Шлекин С.И. Проблема права : Философско-методологический аспект : монографія / С.И.Шлекин.– М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ» , 2013.– 280 с.
99. Штамлер Р. Хозяйство и право с точки зрения материалистического понимания истории / Р.Штамлер.– Спб., 1907.–Т.1.–864 с.
100. Шутак І.Д. Юридична техніка : навч.посібник для вищих навч. закладів / І.Д.Шутак, І.І.Онищук.– Івано-Франківськ , 2013.–496 с.
101. Юридична наука та освіта: історія, сучасність, перспективи. Матеріали ІХ історико-правової конференції (м. Рівне, 6-8 червня 2003 р.) / Ред. кол.: І.Б. Усенко (голова), І.В Музика (відп. секр.), О.Н. Ярмиш та ін. – К., 2004. – 304 с.
102. Csaba Varga. Law and Philosophy selected papers in legal theory. Budapest. 1994. -530 p.
103. Dworkin R. Laws Empire / R.Dworksn .–L. , 1986.– 470 p.
104. Habermas J. Between Facts and Norms / J Habcrmas. - Cambridge (MA) : The MIT Press. 1996. - 320 p.

105. Habermas J. Further Reflections on the Public Sphere / Habermas and the Public Sphere : ed. C. Calhoun. - Cambridge (MA) : The MIT Press. 1994. - 168 p.
106. Hart H. L. A. The concept of law / H.L.A. Hart. - 2 ed. 1994. 280 p.
107. Kelsen H. Reine Rechtslehre / H. Kelsen - Wien. 1976
108. Kelsen H. Dor Soziologische und der juristische Staatsbegriff H. Kelsen. - Tubingen. 1928. -226 p.
109. Ingber L. Jean Bodin el le droit naturel / L. Ingber Acies du Colloque inierdisci plinaire d'Anqers. 1984. - Presses Universitaires d'Angers. 1985.
110. -430 p.
111. Pound R. Sources and Forms of Law / R.Pound // 21 Notre Dame Lawyer.- 1945– 1946. –655 P.
112. Roubier P. Theorie general du Droir /P. Roubier. - 2-ed. - 1951 - 236 p.